

Posudek oponenta diplomové práce

Martin Jahoda: Sovětsko–americké vztahy mezi détenté a polskou krizí (1977–1981), Praha 2007, 172 stran rkp.

Období konce politiky détenté a počátků takzvané druhé studené války není v českém prostředí častým tématem odborných historických prací, až dosud přitahovalo pozornost spíše našich politologů. Je tomu tak do značné míry i dnes, kdy je svět konfrontován s jinými dějstvornými problémy. Od devadesátých let je navíc možné díky částečnému zpřístupnění bývalých sovětských archivů přehodnocovat starší závěry, zpochybněna je dnes především teze o sebevědomé a expanzivní sovětské velmoci. Americký historik českého původu Vojtěch Mastný tento obrat vyjádřil již v názvu své nedávno i v českém překladu publikované práce – *Studená válka a sovětský pocit nejistoty*. Objevují se také nové pohledy na údajně slabou Carterovu administrativu. Považuji za správné, že se Jahoda rozhodl zkoumat nejen jednotlivé fáze její politiky vůči Sovětskému svazu, ale na řadě konkrétních příkladů také srovnat přístup demokratického vedení Bílého domu s nastupujícím republikánským. Domnívám se proto, že volba tématu je plně oprávněná.

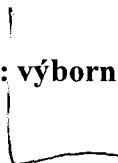
Jak vyplývá z dobře utříděného seznamu pramenů a literatury, Jahoda se opírá především o pramenné edice a odbornou literaturu. Je třeba ocenit, že využívá nejen prací anglosaské a německé, ale i ruské provenience.

Nesporným kladem práce je její struktura. Je v zásadě jednoduchá a přehledná. Vlastní výklad autor člení do šesti věcnému hledisku podřízených kapitol. Určitým nedostatkem jsou jen jejich překrývající se názvy (kapitola 3, 4 a 5). V kapitole 3 a 4 poskytuje zasvěcený

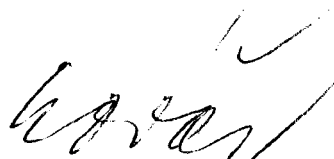
pohled na hlavní aktéry sovětské a americké zahraniční politiky. Jádrem jeho práce je však kapitola pátá. Zde Jahoda analyzuje vývoj vztahů obou supervelmocí v řadě oblastí včetně odzbrojovacích jednání, soupeření ve třetím světě, invaze do Afghánistánu a samozřejmě i polské krize. Za velmi přínosný považuji především Jahodův rozbor vztahů mezi SSSR a USA v období polské krize. Musel se totiž vypořádat s řadou souběžně i protikladně působících faktorů. Šlo mimo jiné o komplikace spojené s výměnou vládnoucí garnitury v USA, která na první pohled překvapivě snížila ekonomický tlak na Moskvu. K tomu je třeba přičíst vnitřní krizi obavami zmítaného sovětského vedení, jemuž místo bezmocného Brežněva dominovala trojka Ustinov–Andropov–Gromyko. Na základě dostupných dokumentů pak vyvrací dodnes opakované tvrzení, že vyhlášení výjimečného stavu v prosinci 1981 zabránilo sovětské intervenci. Přesvědčivě také hodnotí význam odmítavé reakce Reaganovy administrativy na Jaruzelského převrat (s. 153).

Předkládaná práce je výsledkem mimořádného a velmi pečlivého úsilí. Po výkladové stránce ji sice místy těžkopádná, jde však o slabinu obvyklou u začínajících autorů. Autor prokázal schopnost samostatné práce.

Navrhované hodnocení: **v ý b o r n ě**



Praha, 16. ledna 2007



doc.PhDr. Martin Kovář, Ph. D.